

МОДЕЛЬ КОНДИЦІЙНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТОК ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ З ПОЗИЦІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ

Рибалка О.І., викладач

Запорізький національний університет

У статті розглядається модель кондиційної підготовленості студенток, з орієнтиром на яку в процесі подальшої дослідно-експериментальної роботи буде розроблятися система диференційованих завдань з фізичної культури студенток та методика її реалізації. Означена кондиційна підготовленість розглядається за мотиваційним, особистісним і когнітивним компонентами.

Ключові слова: модель, кондиційна підготовленість, студентки, диференційований підхід.

Рибалка О.И. МОДЕЛЬ КОНДИЦИОННОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ СТУДЕНТОК ВЫСШИХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ С ПОЗИЦИИ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО ПОДХОДА / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье рассматривается модель кондиционной подготовленности студенток, с ориентиром на которую в процессе дальнейшего экспериментального исследования будет разрабатываться система дифференцированных заданий по физической культуре студенток и методика их реализации. Представленная кондиционная подготовленность рассматривается по мотивационному, личностному и когнитивному компонентами.

Ключевые слова: модель, кондиционная подготовленность, студентки, дифференцированный подход.

Rybalka O.I. THE MODEL OF STUDENTS CONDITIONAL ABILITIES IN HIGH EDUCATIONAL PEDAGOGICAL ESTABLISHMENTS FROM THE POINT OF DIFFERENTIAL APPROACH / Zaporizhzhya National University, Ukraine.

The article deals with the model of the student's conditional abilities which is oriented towards the system of differential know ledge in Physical Training in the process of the further research-experimental work and the teaching methods of its realization. The given conditional abilities are regarded according to motivating, personal and cognitive components.

Key words: model, conditional abilities, students, differential approach.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку вищої школи вимагають від освітян реалізації таких методик, технологій, які б комплексно сприяли самовдосконаленню студентів на засадах вибору ними відповідних форм, засобів, методів. Йдеться про здійснення диференційованого підходу. Нині в науковій літературі виділяється диференційований підхід до навчання й виховання як один із факторів здійснення гуманізації освіти, використання якого дозволяє готувати всебічно освічених фахівців, які володіють цілим комплексом необхідних для майбутнього якісного життя компетентностей (В. Ареф'єва, 1980р.; С. Ріпи у співавторстві, 1980р.; Т. Круцевич, 1981р.; Л.Волкова, 1984р.; О. Дубогай, 1986р.; Т.Петровської, 1989р.; Н. Москаленко, 1992р.; Ю. Вавілова у співавторстві, 1995р. Р.Расвського С.Канішевського, В. Лапко, 2007р; О.Зеленюк, А.Бикова, Л.Тюркіна, 2008р. та інші). Однак концепція диференційованого підходу до формування кондиційної підготовленості студенток ВПНЗ у позааудиторній роботі з фізичної культури не має повного теоретичного пророблення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна вища школа повинна підготувати студентів до подальшого навчання протягом усього життя і розвивати відповідні здібності. З приводу означеного автори Р.Расвський, С.Канішевський, В.Лапко вважають що, важливим компонентом гуманізації системи вищої освіти є формування в студентів стійкого інтересу до зміцнення власного здоров'я, засобів його збереження та покращення, що має стати першочерговою щоденною справою кожної молодої людини [1, 45]. На думку О.Зеленюк, А.Бикової, Л.Тюркіної європейський вектор розвитку вищої освіти в Україні, процеси гуманізації та демократизації суспільного життя потребують пошуку ефективних шляхів вдосконалення національної системи підготовки висококваліфікованих фахівців до діяльності в умовах європейського та світового ринків праці [2, 46].

Важливість використання диференційованого підходу в навчанні також підкреслювали багато вітчизняних та зарубіжних науковців: Г. Коберник, В.Зубранський, В.Оніщук, Н.Мойсеюк, О.Рудницька, Г.Селевко, Н.Волкова, С.Ніколаєва, Н.Кузьміна, Р.Херрі, Б.Гордон та інші [3].

Малімон О. вважає що диференційований підхід у фізичному вихованні студентів є ефективним засобом поліпшення фізичного стану і здоров'я студентів. Науковець пропонує засоби і методи диференційованого підходу, критерії поділу студентів на однорідні групи відповідно до фізичного розвитку, фізичної підготовленості, спортивних досягнень, типу нервової системи. Невивченими лишаються питання пошуку оптимальних критеріїв диференційованого підходу у фізичному вихованні студентів з оздоровчою спрямованістю, співвідношення засобів, методів і форм навчання, дозування навантажень відповідно до рівня фізичного стану молоді [4].

Як засвідчив аналіз літератури та анкетування викладачів з фізичного виховання вищих навчальних закладів м. Запоріжжя, проблема диференційованого підходу в позааудиторній роботі з фізичної культури студенток ВПНЗ не дістала повної теоретичної та практичної проробки. У працях названих фахівців, як і в більшості інших, не розглядається диференційований підхід в позааудиторній роботі з фізичної культури студенток ВПНЗ. Недостатньо досліджено сутність диференційованого підходу до системи завдань з фізичної культури у позааудиторній роботі студенток ВПНЗ, не розроблено відповідних моделей та методик, не визначено рівнів, показників сформованості кондиційної підготовленості студенток та критеріїв щодо її визначення.

Цільове спрямування системи диференційованих завдань у позааудиторній роботі з фізичної культури студенток ВПНЗ ми вважаємо формування кондиційної підготовленості студенток.

Для висвітлення питання про кондиційну підготовленість студенток ВПНЗ необхідно з'ясувати визначення таких понять, як «формування», «кондиція», «кондиційна підготовленість».

Формулювання цілей статті. Мета статті – представити модель кондиційної підготовленості студенток вищих педагогічних навчальних закладів з позиції диференційованого підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз літератури свідчить, що поняття «формування» має такі аспекти:

- вироблення в кого-небудь певної якості, риси характеру [5];
- набування рис завершеності, визначеності, внаслідок розвитку, змін [5];
- надання певної форми, завершеності, процесу становлення особистості, досягнення нею рівня зрілості та стабільності [6];
- складний процес становлення людини як особистості, який відбувається в результаті розвитку і виховання; цілеспрямований процес соціалізації особистості, який характеризується завершеністю. Проте про завершеність цього процесу можна говорити лише умовно [7].

Ми поділяємо позицію В.Ягупова, А.Кузьмінського, В.Омельяненко та будемо тлумачити поняття «формування» як складний цілеспрямований процес становлення людини як індивідуально-соціальної цінності.

З'ясуємо зміст поняття «кондиція». У словнику іншомовних слів кондиція тлумачиться таким чином: «1). Умови договору... 2). Норми, ..., якість, ..., яким має відповідати товар за умовами договору» [8]. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови кондиція визначається як: «1). Якість, норма, яким повинен відповідати товар.... Довести до кондиції – привести у повну відповідність з якими-небудь вимогами. Дійти до кондиції – досягнути межі в чому-небудь.» [5, 447]. У словнику Даля кондиція визначається як – «уговор, условие, сделка» (рос. мовою) [9, 150].

Автори А.Николич, В.Параносич тлумачать поняття «кондиція» (від латинського *conditio* – умова, вимога) як суму спеціальних функціональних проявів (природжених та придбаних), які відрізняють одного індивіда від іншого. Вузьке визначення, яке використовується у спорті: це - сумарна фізична готовність (актуальна фізично-функціональна готовність), яка застосовується у позначенні стану тренуваності. Така кондиційна готовність має особливості, які вдосконалюються та піддаються впливу зовнішніх факторів [10, 32].

Спираючись на точку зору В.Параносича, О.Николича, ми тлумачимо поняття «кондиція» як інтегрований показник індивідуальних функціональних проявів людини у контексті ідеальних вимог до певного виду діяльності.

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови підготовленість розглядається як стан, готовий для якої-небудь діяльності, здатний до неї (підготовлений) [5, 767];

Аналіз літератури свідчить, що поняття «підготовленість» розглядається в різних словосполученнях у залежності від виду діяльності людини: фізична підготовленість; спеціальна фізична підготовленість; теоретична підготовленість; психологічна та інші.

Найважливіше для нашого дослідження є поняття «кондиційна підготовленість».

Оздоровче (кондиційне) тренування – це спеціально організована рухова активність, яка спрямована на зміцнення здоров'я людини, підвищення працездатності, продовження творчого довголіття. Оздоровче (кондиційне) тренування повинно забезпечити досягнення або збереження заданого рівня фізичної кондиції – такого стану фізичної дієздатності організму, який характеризується певним ступенем розвитку основних фізичних якостей [11].

Відповідно до принципу біологічної доцільності, в оздоровчому (кондиційному) тренуванні навантаження не перевищують функціональних можливостей організму. Ефективність оздоровчого тренування визначається обсягом навантажень, їх інтенсивністю та характером. Рухова активність завжди перебуває в межах допустимого оптимуму.

В оздоровчому (кондиційному) тренуванні переважно застосовуються добре засвоєні види фізичних вправ, які, за умови чіткого нормування впливів, можуть бути ефективно використані як засіб збереження та підвищення фізичних кондицій людини. За своїм змістом це тренування може бути однопредметним (біг, швидка ходьба) або комплексним (гімнастика, природні циклічні вправи, спортивні ігри).

На думку С.Присяжнюка, В.Краснова, М.Панченко загально кондиційне фізичне тренування – це педагогічний процес фізичного вдосконалення людини, мета якого забезпечити психофізичну підготовленість особистості до життєдіяльності відповідно до науково обґрунтованих загальноприйнятих кондицій (норм) [12].

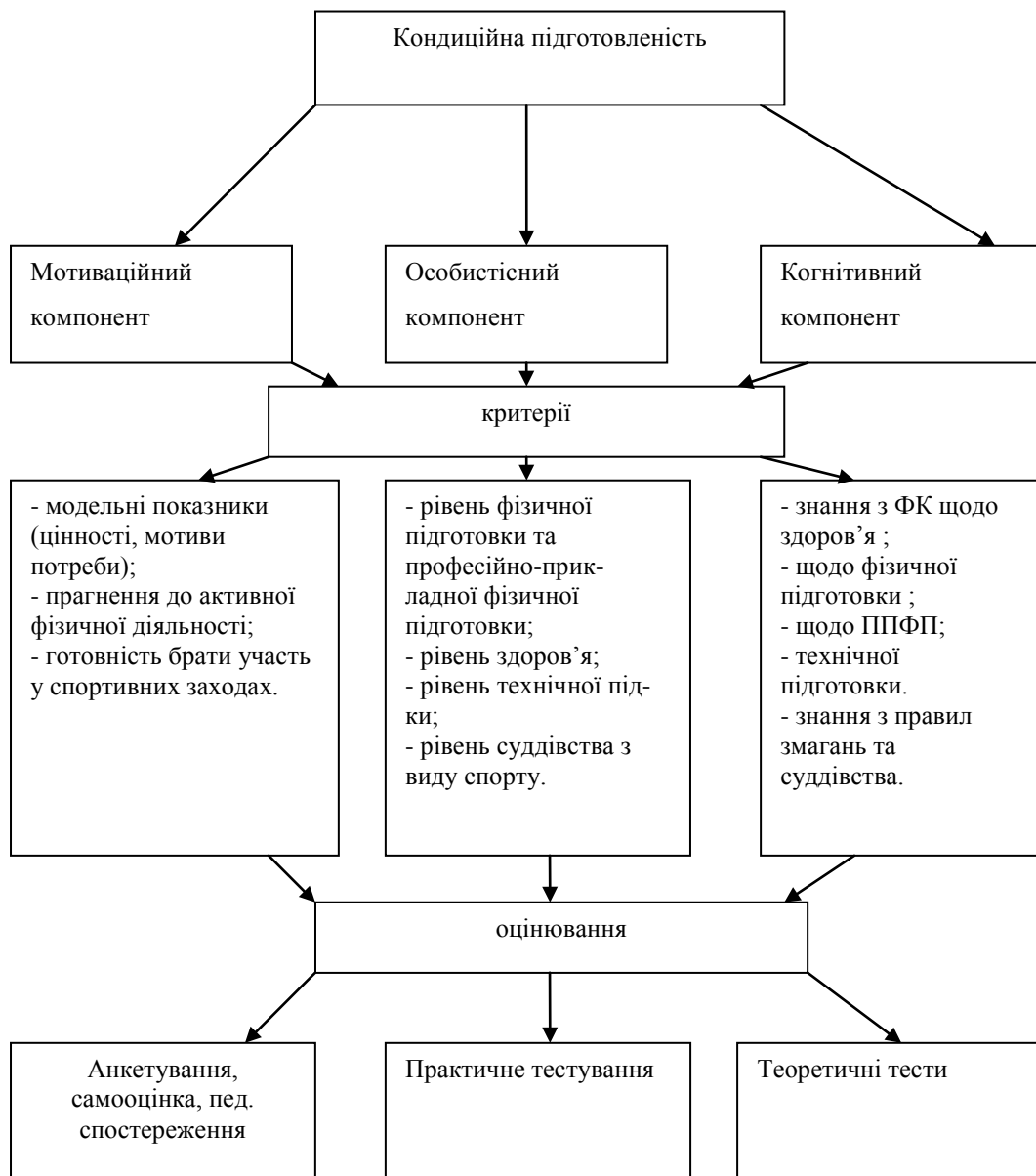
Отже, спираючись на аналіз літератури, кондиційну підготовленість ми розглядаємо як стан, який забезпечує психофізичну готовність особистості до якісної життєдіяльності.

Таким чином, формування кондиційної підготовленості - складний цілеспрямований процес становлення індивідуальних психофізичних властивостей людини в процесі прояву певних якостей під час здійснення різного роду діяльності.

Ми підійшли до необхідності розробити модель кондиційної підготовленості студенток, з орієнтиром на яку в процесі подальшої дослідно-експериментальної роботи буде розроблятися система диференційованих завдань з фізичної культури студенток та методика її реалізації.

Означену кондиційну підготовленість ми розглядаємо за мотиваційним, особистісним і когнітивним компонентами (схема).

Модель кондиційної підготовленості студенток ВПНЗ

Мотиваційний компонент має такі критерії, як модельні показники (цінності, мотиви, потреби), прагнення до активної фізичної діяльності, готовність брати участь у спортивних заходах.

Особистісний компонент має такі критерії, як рівень фізичної підготовки та професійно-прикладної фізичної підготовки; рівень здоров'я, рівень технічної підготовки, рівень суддівства з виду спорту.

Когнітивний компонент має такі критерії, як засвоєння певних знань про своє здоров'я, фізичної підготовку та ППФП, технічну підготовку, правил змагань та суддівства з виду спорту.

Якщо визначити високий рівень сформованості кондиційної підготовленості студенток як еталонне новоутворення у фізичній культурі особистості, то формування потреби у фізичному вдосконаленні має бути головним компонентом у структурі процесу формування фізичної культури студенток ВПНЗ.

Педагогічна діяльність з формування кондиційної підготовленості студенток ВПНЗ має специфіку - демонструвати не лише наступність і поступовість цього процесу, але й передбачати індивідуальний термін проходження цих етапів кожною студенткою особисто. Останнє актуалізує необхідність організації диференційованого підходу під час позааудиторної діяльності студенток.

Введення диференційованого підходу можливе лише на основі попереднього діагностування студентів. У нашому дослідженні діагностування як метод, що дозволяє в подальшому здійснити прогностичне моделювання позааудиторної роботи у ВПНЗ використовувалось на всіх етапах застосування диференційованого навчання. Види діагностування і форми його проведення змінювались залежно від мети.

Можна виділити такі основні критерії сформованості кондиційної підготовленості студенток ВПНЗ:

Високий рівень кондиційної підготовленості (стійка позитивна мотивація до формування кондиційної підготовленості, досконале володіння практичними вміннями та навичками, інструктор - суддя).

Середній рівень кондиційної підготовленості (нестійка позитивна мотивація, середнє володіння базовими знаннями, вміннями та навичками, середній рівень теоретико-методичних знань, суддя - асистент).

Низький рівень кондиційної підготовленості (нестійка позитивна мотивація, погане володіння базовими знаннями, вміннями та навичками, байдуже ставлення або епізодичний інтерес, асистент - копіювач).

Висновки з даного дослідження. Спираючись на дані критерії, можна формувати кондиційну підготовленість студенток ВПНЗ. Метою подальшого дослідження є розробка диференційованих завдань для формування кондиційної підготовленості студенток ВПНЗ у позааудиторній роботі з фізичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Раєвський Р.Т. Фізичне виховання студентської молоді України у контексті Болонського процесу / Р.Т. Раєвський, С.М. Канішевський, В.Г. Лапко // Фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів: здобутки, проблеми та шляхи їхнього вирішення у контексті вимог Болонської декларації. Матеріали Всеукр. наук.-практ.конф. – К., НАУКМА, 2007. – С. 44 – 49.
2. Зеленюк О.В. Сучасна концепція вищої освіти та її екстраполяція у методологію фізичного виховання студентської молоді / О.В. Зеленюк, А.В. Бикова, Л.Л. Тюркіна // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка вип. 55. Серія: педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт: Зб. у 2-х т. – Чернігів: ЧДПУ, 2008. – №55. – Т.1. – С. 45 – 48.
3. Пехота О.М. Освітні технології. Навч.-метод. посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; за ред. О.М. Пехота. – К.: А.С.К., 2004. – 152 с.
4. Малімон О.О. Диференційований підхід до фізичного виховання студентів / О.О. Малімон // Матеріали другої Всеукр. конф. аспірантів “Молода спортивна наука України”. – Львів: ЛДДФК, 1998. – С. 211-217.
5. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [Уклад і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К.; «Ірпін»: ВТФ Перун, 2004.– 1440 с.
6. Ягупов В. Педагогіка: Навч. посіб. / В. Ягупов – К.: Либідь, 2002. – 560с.
7. Кузьмінський А.І. Педагогіка: Підручник / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко – К.: Знання – Прес, 2003. – 418с.
8. Мельничук О.С. Словник іншомовних слів / О.С. Мельничук. – К.: Головна редакція Укр. Рад. енциклопедії. – 1985. – 966с.
9. Даль В. Толковий словарь живого великорусского языка / В. Даль – Т.2 – К. У. – Издание книгопродавца – типографа М.О. Вольфа. – С.- Петербург – Москва. – 1882с.

10. Николич А., Параносич В. Отбор в баскетболе; пер. с сербскохорв. / А. Николич, В. Параносич – М.: Физкультура и спорт, 1984. – 144с.
11. Хутиев Т.В. Управление физическим состоянием организма. Тренирующая терапия / Т.В. Хутиев, Ю.Г. Антомонов, А.Б. Котова, О.Г. Пустовойт – М.: Медицина, 1991. – 256с.
12. Присяжнюк С.І Фізичне виховання. Навч. посіб. / С.І. Присяжнюк, В.П. Краснов, М.О. Третьяков, Р.Т. Раєвський, В.Й. Кійко, В.Ф. Панченко – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.

УДК 792.071.2.028:37.047

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО АКТОРА ТА РОЗВИТКУ ЙОГО ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Стадніченко Н.В., ст. викладач, заслужена артистка України

Запорізький національний університет

У статті аналізується процес виникнення, становлення і розвитку театральної педагогіки як науки, стверджується необхідність взаємних зусиль театального педагога і майбутнього актора в процесі виявлення і формування творчих здібностей.

Ключові слова: театр, творча особистість, навчальний процес, дидактика, мотивація, формування, потенціал.

Стадніченко Н.В. ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩЕГО АКТЁРА И РАЗВИТИЕ ЕГО ИНДИВИДУАЛЬНОГО ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье анализируется процесс возникновения, становления и развития театральной педагогики как науки, утверждается необходимость взаимных усилий театального педагога и будущего актёра в процессе выявления и формирования творческих способностей.

Ключевые слова: театр, творческая личность, учебный процесс, дидактика, мотивация, формирование, потенциал.

Stadnichenco N.V. THE NECESSITY OF THE PROFESSIONAL TRAINING SYSTEM FOR THE INDIVIDUAL CREATIVE ABILITIES OF THE ACTORIS DEPARTMENT STUDENTS / Zaporizhzhya national university, Ukraine.

The article analyses, the process of Ereation formation development of the theatrecal pedagogic as a science. It is stressed in the article the idea of joined of pedagogical and future actors, strenth in the process of formation of the creative abilities.

Key words: theatre, the creative person, the training process, dedactive, motivation, formation, posseibilities.

Професійна діяльність у будь-якій сфері вимагає певних знань та вмінь. Не є виключенням і професія актора. Навчання і виховання актора у різні історичні періоди здійснювалися відповідно до вимог людського загалу та його потреб, адже театральна педагогіка розвивалася у тісному звязку із розвитком мистецтва театру, яке у всі часи впливало на формування морально-етичних норм людського суспільства. Висока якість професійної підготовки актора, його вміння володіти своїм тілом, емоціями, голосом, як інструментом для самовираження, цінувалося у всі періоди розвитку театального мистецтва.

Мета даної статі полягає у спробі наголосити на необхідності системного підходу до процесу формування професійних навичок майбутнього актора та до становлення його, як самостійної, успішної творчої особистості.

Традиційно, школи виховання майбутніх акторів організовувались навколо відомих талановитих виконавців, режисерів, драматургів, які присвячували себе молодим талановитим людям, закладаючи в них основи професії.

До таких особистостей належать М.С. Щепкін, О.М. Островський, К.С. Станіславський, В.І. Немирович-Данченко, С.Б. Вахтангов, М.О. Чехов, Лесь Курбас, Л.А. Сулержицький, Дені Дідро, Є. Гротовський, В.Е. Мейерхольд та багато інших, театральних діячів, які заклали основи сучасних театральних шкіл, різних за характерами, спрямованістю, за формами організації навчального процесу. Кожний з вищезгаданих діячів театру залишив літературну спадщину, де формулював своє бачення процесу професійного виховання актора, відповідно до потреб часу та суспільних вимог. Аналіз робіт видатних